

OPINIE

Een ode aan het bos

Duizenden hectares bos, lang overeind gebleven, vallen nu ten prooi aan natuurbeschermers. Die slaan op grote schaal aan het kappen. Maar er klinkt protest.

MARIA QUIST

Wat wás het ooit genieten, wandelend en fietsend door het Drents-Friese Wold en het Dwingelderveld om er (roof)vogels en zoogdieren te inventariseren. Vergeleken met het buitenland kent Nederland nauwelijks grote bosgebieden, maar door de beslotenheid van het groen, waande je je in een uitgestrekt natuurgebied met alle geluiden en geuren die daarbij horen. Bossen vol leven, variërend van mossen, varens en paddenstoelen tot reptielen, insecten, zoogdieren en vogels. Met bovendien een waardevol bodemleven.

Een bos is zoveel meer dan een stel bomen bij elkaar. Het is, met alles erop, eronder en eromheen, één efficiënt en wonderbaarlijk organisch geheel, waaraan een ingewikkeld wordingsproces vooraf is gegaan. Een verwevenheid van levende organismen die van elkaar afhankelijk zijn. Bos is rijk, kostbaar en in Nederland een schaars goed. Iets om zuinig op te zijn.

Lang bestond er bij natuurbeschermingsorganisaties waardering voor de bestaande waarden van bossen, heide en vennen, en was bescherming de primaire doelstelling. De afgelopen jaren heeft zich echter een omwenteling binnen het beleid voorgedaan die dramatisch uitpakt. Natuurmonumenten (NM) en Staatsbosbeheer (SBB) zijn hierbij toonzettend.

De huidige directies, veelal bestaande uit marketeers en managers, zijn bevangen door een onstuitbare scheppingsdrift, bepaald door de waan van de dag, met 'biodiversiteit' als strijdkreet.

Negentiende-eeuwse heidevelden en zandverstuivingen zijn daarbij hot, bomen staan in de weg. Alle 'exoten' dienen te worden verwijderd, 'zichtlijnen' en 'rafelranden' gecreëerd. Wég met de douglas-, fijnspar- en larikspercelen, vogelkers, krenten en de prachtige Amerikaanse eiken.

Duizenden hectares bos en alles wat er leefde, ooit ontsnapt aan ontginning, ruilverkaveling en bebouwing, zijn inmiddels weggebulldoerd om te voldoen aan de ambities van de huidige natuurbeschermers. Daarbij bestaat een grote voorkeur voor het terughalen van soorten en gemeenschappen die in de huidige, gemoderniseerde samenleving nauwelijks of geen kans van slagen hebben, ten koste van de flora en fauna die zich wél zonder hulp weet aan te passen.

Bospercelen, waar ik ooit nesten zocht van buizerd, havik, sperwer en een enkele wespindief, zijn verworpen tot kale boomkerkhoven en kapotgereden terreinen. De rust verstoord door jankende zagen en het gebulder en gebonk van enorme

'Haviksnest met twee jongen, in een solitaire Corsicaanse den in het rustgebied van Planken Wambuis, met zicht op kaalkap.' FOTO ROB BIJLSMA

machines. De roofvogels zijn er verdwenen of sterk gereduceerd. Wat de meest rabiante roofvogelvervolgers niet voor elkaar kregen is NM en SBB gelukt.

Naast deze hartverscheurende treurnis staan enorme informatieborden juichend te melden dat hier wordt gewerkt aan 'topnatuur'. Een teken van groteske zelfoverschatting want natuurlijke processen en biodiversiteit laten zich niet afdwingen. De heidescheuten hebben geen enkele kans tegen het royaal aanwaaiende en kiemende zaad van omringende bomen. Met een leger vrijwilligers en machinale ondersteuning wordt inmiddels geprobeerd de oprukkende, ongewenste, natuur er onder te houden.

Jarenlang heeft dit alles zo door kunnen gaan. NM en SBB stoorden zich niet aan de groeiende verontwaardiging, ondanks niet mis te verstane signalen. Maar nu schijnt er licht aan de horizon. Enkele weken geleden slaagde Frits van Beusekom, voormalig directeur van SBB, erin

om landelijke aandacht te genereren voor het omstreden boskapbeleid. Zijn protesten werden met grote instemming ontvangen door ongerustte paddenstoel- en vleermuisdeskundigen, (roof)vogelvrienden, mossen- en insectenkenners, rustzoekende natuurliefhebbers en vele anderen die knarsetandend hadden toegezien hoe natuurterreinen werden vernield.

Er gaat inmiddels een petitie rond, er zijn Kamervragen gesteld en actiegroepen en er is een meldpunt bomenkap opgericht. Natuurmonumenten heeft vanwege alle commotie de boskap tijdelijk stilgelegd.

Tijden veranderen, opvattingen veranderen. Sommige waarden zijn echter tijdloos. Alles wat leeft, gedijt het beste bij liefde, waardering, aandacht en rust, zodat alle leven zich naar zijn aard kan ontwikkelen en tot bloei kan komen. Deze instelling, waar natuurbescherming ooit mee van start ging, is verreweg te prefereren boven het huidige maakbaarheidsdenken. Hoog tijd dat de verantwoordelijken binnen de natuurbeschermingsorganisaties zelf eens grondig op de schop worden genomen.

Maria Quist is voormalig coördinator Werkgroep Roofvogels Nederland en ex-medewerker van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten.

Heidevelden en zandverstuivingen zijn hot, bomen staan in de weg